

Pojam ljepote u bajci "Ljepotica i zvjer"

Kustić, Lana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:089722>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2020-12-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LANA KUSTIĆ

POJAM LJEPOTE U BAJCI *LJEPOTICA I ZVIJER*

Završni rad

Pula, rujan 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LANA KUSTIĆ

POJAM LJEPOTE U BAJCI *LJEPOTICA I ZVIJER*

Završni rad

JMBAG: 0303077694, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij Predškolski odgoj

Kolegij: Dječja književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Lana Kustić, kandidat za prvostupnika Predškolskog odgoja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Lana Kustić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Pojam ljepote u bajci *Ljepotica i zvijer* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SAŽETAK

Dječja književnost ispunjena je prekrasnim djelima koja djecu upoznaju sa svijetom mašte, ali indirektno i s problemima koji se pojavljuju kroz život. *Ljepotica i zvijer* je bajka koja poučava djecu kako treba cijeniti obitelj te ih potiče da se razviju u kvalitetnu osobu koja poštuje sebe i druge. Također ih poučava da se ljepota rađa u nama te da je nebitan vanjski izgled ukoliko iznutra dolazi dobrota i velikodušnost. Unutarnja ljepota izražava se preko duše, kroz pogled, dok je korisna ljepota funkcionalna različitim pojedincima na drukčiji način. Tada se dolazi do ukusa, odnosno procjene nečeg što je lijepo, a netko nam je istinski lijep ukoliko ima i unutarnju ljepotu.

Pojam ljepote se kroz povijest mijenjao, a samim time i standardi ljepote u društvu. Danas su standardi vrlo visoki, a provođenje iznimno puno vremena na društvenim mrežama, gdje se oni promoviraju, ne djeluje pozitivno na djecu i mlade. Zbog toga je ispravno posvetiti se čitanju knjiga jer upravo književna djela s dubinskim porukama o istinskoj ljepoti svakog čovjeka omogućuju pravilne odgojno-obrazovne smjernice u formiranju zrele ličnosti.

KLJUČNE RIJEČI: lijepo, bajka, književnost, Ljepotica, Zvijer, ljubav

Summary

Children's literature is full of wonderful stories and works that help children to get to know the world of imagination but also indirectly with problems that happen throughout life. *Beauty and the Beast* is a fairy tale that teaches children to appreciate family and it helps them grow into a quality person that respects oneself and others. It teaches them, as well, that beauty is born inside of us, externals are irrelevant if we spread kindness and generosity. Inner beauty is expressed through soul and eyes but useful beauty is functional to different individuals in various ways. That's when it comes to tastes, that is, evaluating something that is beautiful and someone is truly beautiful if there is inner beauty.

The notion of beauty has changed throughout history and with that beauty standards in society. Today's standards are very high and spending a lot of time on social media, where standards are promoted, doesn't do any good for children and young people. Therefore, it's only right to dedicate to reading books because that

literature, filled with deep messages about true beauty of a person, enable proper educational guidelines in the formation of a mature personality.

KEY WORDS: beautiful, fairy tale, literature, Beauty, Beast, love

SADRŽAJ

1. UVOD	7
2. POJAM LJEPOTE	8
2.1. POJAM LJEPOTE U KNJIŽEVNOSTI	10
2.2. POJAM LJEPOTE U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI	11
3. SVJETSKI KNJIŽEVNICI.....	13
3.1. CHARLES PERRAULT	13
3.2. JEANNE-MARIE LEPRINCE DE BEAUMONT	14
3.3. GABRIELLE-SUZANNE BARBOT DE VILLENEUVE	14
4. BAJKA <i>LJEPOTICA I ZVIJER</i>	15
4.1. PRVA INAČICA BAJKE.....	15
4.2. PRVA VERZIJA BAJKE	17
4.3. KARAKTERIZACIJA LIKOVA <i>LJEPOTICA I ZVIJER</i>	18
4.4. FEMINISTIČKA PORUKA U BAJCI	20
5. POJAM LJEPOTE U BAJCI <i>LJEPOTICA I ZVIJER</i>	21
5.1. ILUSTRACIJE BAJKE <i>LJEPOTICA I ZVIJER</i>	22
5.2. KAKO JE PRIKAZANA LJEPOTA U IGRANOM FILMU <i>LJEPOTICA I ZVIJER?</i>	28
6. BRUNO BETTELHEIM.....	30
7. KUPID I PSIHA	32
8. POJAM LJEPOTE U FILOZOFIJI.....	32
8.1. PLATON.....	33
8.2. ANALITIKA LJEPOTE PREMA KANTU.....	33
8.2.1. SUD UKUSA	34
8.3. MARY WOLLSTONECRAFT	35
8.4. HEGEL	36
8.5. ULJEPŠAVANJE RUŽNOG.....	36
9. ZAKLJUČAK.....	38
LITERATURA	39
PRILOZI	40

1. UVOD

Živimo u svijetu ružne ljepote, kada je ljepota moralno sumnjiva, a ružnoća ima nedotjeranu primamljivost. Ljepota je jednaka dijelovima tijela i mašti, prožimamo je svojim snovima, a zasitimo ju čežnjom. Drugim riječima, poštovanje prema ljepoti samo je bijeg od stvarnosti.

Ljepota je apstraktni pojam. Svi imamo svoje ideje o tome što je, a što nije lijepo, određena pjesma ili slika, muškarac ili žena. Međutim, precizno opisati što točno čini tu pjesmu, sliku ili osobu lijepom je zahtjevan zadatak.

Ljudski je procjenjivati ljepotu prema izgledu, ali i prema dojmu koji na nas netko ostavi i upravo u tome se vidi različitost ugodnog i dobrog. Najčešće procjenjujemo osobu po izgledu, prema prvom dojmu, ali to nije objektivno promatranje osobe ili bilo čega drugoga. Uz to, kod ljudi promatramo i ocjenjujemo one karakteristike koje su prihvatljive u društvu te bez obzira na naše subjektivno promatranje, očekujemo da će se i drugi složiti s nama pa težimo estetskim standardima društva.

Još kao djeca učimo praktimirati takvo razmišljanje i učestalije je kod djece nego kod odraslih. Djeca uče gledati na svijet očima mašte i ljubavi, a sve su to naučili iz bajki. Dobrota dolazi iznutra, nema pamet ni ljepotu, već je uočavamo u djelima drugih ljudi. Djeci to poručuje bajka *Ljepotica i zvijer* koja je poznata svima.

2. POJAM LJEPOTE

Vrlo poznata definicija ljepote za 16. stoljeće je ona Francesca Cattani da Diacceta koji smatra da ljepota dolazi u zemaljskom tijelu, a proizlazi iz jedinstva zbog kojega se dvije suprotne stvari, dvije krajnosti, nakon što se zbliže jedan s drugim, postanu prijatelji i tada čine jedno biće. Ljepota se gleda kao odraz dobroga, a ono se prikazuje izvana i to kao osjetilo vida. Može se reći da je ona vizualni fenomen. Ljepota je tražena u svemu, u dobrim stvarima i djelima, ali i onim lošim. Kako tvrdi Firentuoli, plava, kovrčava i duga kosa na ženskoj osobi je najljepša. Lice mora sadržavati određene proporcije, oči određenu boju, kao i koža koja uz to mora biti sjajna i meka. (URL: <https://leksikon.muzej-marindrzic.eu/ljepota/> , preuzeto: 21. srpnja 2020. godine)

Umberto Eco navodi da se kroz povijest pojam ljepote poistovjećivao s pojmom dobrote. Suvremena definicija dobroga je da je dobrota ono što nam se sviđa te ono što bismo htjeli imati. Isto tako, dobrim se smatra i ono što je bolno, ali je u skladu s nekim idealnim načelom. Zanimljivo je da tada shvaćamo da je nešto dobro, ali ne želimo imati kontakt s tim zbog egoizma ili straha. Primjerice, herojska smrt junaka u priči, žrtva roditelja za spas djeteta i slično. Djela s takvom radnjom, kojima se divimo, ali ih se bojimo provesti, nazivamo lijepim djelima. S obzirom na to, nije slučajno što se iz navedenih radnji na pragu modernog doba postavlja pitanje što sve pripada pojmu ljepote. (Eco, 2004)

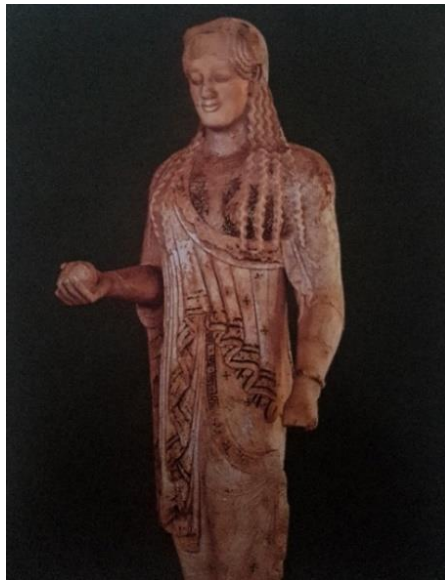
Umberto Eco (2004: 139-143.) također navodi da se u srednjovjekovnom razdoblju pišu djela u kojima se pojavljuju likovi čudovišta. Za primjer se može navesti *Roman o Aleksandru* te *Prirodna povijest Plinija Starijeg*. U tim djelima nalazimo lik Fauna koji je bezglavo biće s očima na ramenima i s dvije rupe na prsima; lik dvospolca, odnosno bića s jednom dojkom i oba genitalna organa; lik Astomora, bića koje nema usta već se hrani mirisima. Likovi slični ovima mogu se pronaći u minijaturama. Također, ovo je razdoblje od velike važnosti jer nitko ne postavlja pitanje jesu li ta čudovišta lijepa. Srednjovjekovni ljudi bili su zainteresirani za sve što je posebno i drugačije.

S obzirom na Hogarta ljepota ovisi o obliku predmeta, odnosno gledaju se „linija ljepote“ i „linija dražesnosti“. No, kroz vrijeme pojavljuju se pojmovi koji nam ukazuju na novo poimanje lijepog, a to su genij, ukus, mašta i osjećaj. Može se primijetiti kako navedeni pojmovi nisu povezani s oblikom predmeta, već s osobinama i

sposobnostima pojedinaca. Lijepo se ističe i kod razmišljanja osobe koja iznosi svoj sud. (Eco, 2004: 275)

Što se tiče Pitagorejaca, oni prihvaćaju simetriju koja se pojavljuje u grčkoj umjetnosti koja ujedno postaje mjerilo i pravilo lijepog. Jedan od kipova (Slika 1.) koje su klesali umjetnici u šestom stoljeću prije Krista prikazuje kako su kipari lijepim smatrali osmijeh, pogled, pletenice i položaj tijela. Bile su to rekreacije

Slika 1. Kora, VI. stoljeće pr. Kr., Atena, Nacionalni muzej

Izvor: Eco, U. (2004.) Povijest ljepote. Zagreb: HENA COM.

pravih djevojaka čiji su se osmijeh, pogled, korak i pletenice smatrali lijepima. Pitagorejci objašnjavaju kako je djevojka lijepa ukoliko je na njoj vidljiva ravnoteža raspoloženja koja nastaje skladnim i ujednačenim rasponom boja i nijansi. Udovi djevojke su također u skladnom odnosu iz razloga što su se klesale zakonom koji određuje udaljenost planeta međusobno, a proporcija i simetrija preduvjet su za ostvarenje dobrog oblika. (Eco, 2004: 72- 73.)

Što se tiče moralne ljepote (i ružnoće), ona je karakteristika gesti kod ljudi i njihovih karakternih osobina. Vrlo često iskustvo je da ponekad upoznajemo ljude koje ne smatramo ni malo privlačnima, ružni su nam, ali i ljude koji su nam prekrasni. Može se zaključiti da su nam pojedini ljudi koje smo u početku smatrali lijepima s vremenom

postali ružni i obrnuto. Takvo iskustvo pripisuje se upoznavanju karakternih osobina i razmišljanja pojedinaca. Ukoliko su dragi, iskreni i poštenu postaju i lijepi. Takve promjene kod mišljenja pojedinaca događaju se često, ali kad smo toga svjesni više pozornosti pridajemo moralnim kvalitetama pojedinaca.

Iako je moralna ljepota (i ružnoća) karakteristika ljudi, odnosno ljudskog karaktera, može biti primijećena i u umjetnosti. Može se manifestirati u književnosti, građevinama, skulpturama, glazbi...

Može se primijetiti kako je kroz povijest moralna i fizička ljepota uvijek bila važna, ali su se njezini standardi mijenjali. Ponajviše je umjetnost uzdizala ideale ljepote. Lijepo lice uzrokuje ugodu kod promatrača. Privlačni ljudi se smatraju više inteligentnima nego oni manje privlačni. Privlačna djeca, ali i odrasli su više pozitivno vrednovani i nego oni manje privlačni te se njima pripisuje čitav niz pozitivnih kvaliteta. Sukladno općem vjerovanju da je ono što je lijepo ujedno i dobro.

U današnje vrijeme se više no ikad smatra lijepim netko s proporcionalnim tijelom i licem, velikim očima, ravnim i bijelim zubima i slično. To ukazuje kako je danas na prvom mjestu fizički izgled, a tek se kasnije gledaju moralne vrijednosti pojedinaca.

2.1. POJAM LJEPOTE U KNJIŽEVNOSTI

Književnost je umjetnost koja se služi jezikom, ona je raznovrsna i raznolika te je obogaćena poslovicama, pjesmama, romanima, epovima i mnogim drugim vrstama. Čitanje izaziva sklad zadovoljstva i spoznaje i od iznimne je važnosti za razumijevanje onoga što se čita.

Književnost je vrlo razgranat pojam, sadrži mnoge žanrove, stilove, provlači se kroz različita razdoblja i upravo to je razlog da je ne možemo svrstati pod jednu sveukupnu definiciju. Međutim, u enciklopediji, književnost je definirana kao sveukupnost pisanih djela, dokumenata i spomenika jednoga kulturnoga kruga. (URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=32128> , Preuzeto: 28. srpnja 2020. godine)

Estetika je pojam koji je vrlo važan u umjetnosti, a ona ispituje ljepotu u umjetničkim djelima. Što se tiče književnosti, kao djelu umjetnosti, estetika se odnosi na sve njene grane od poezije, svih vrsti proza do romana i u njima ispituje estetske vrijednosti književnog djela, odnosno, ljepotu izraza, načina na koji je to djelo napisano te dojam

koji ostavlja na čitatelja. Potrebno je primijeniti stilske figure, rime, razne ilustracije, neizvjesnost, humor, cinizam, predstavljati različite likove i slično kako bi došlo do ostvarenja visoke estetske vrijednosti djela. Sve nabrojano daje potpunu strukturu djelu, a emotivno djeluje na čitatelja.

Postoje različite vrste književnosti kao i književna razdoblja, a sukladno tome postoje različiti kriteriji što se tiče dobre književnosti. Pojam ljepote unutar različitih djela, iz različitih razdoblja, razlikuje se, ali ipak, kriteriji se nastoje ispuniti kako bi se određeno djelo smatralo estetički prihvatljivim.

Nedostatak ukusa nije prihvatljiv u bilo kojoj umjetnosti, sukladno tome i književnosti. Upravo zato je vrlo bitno poznavanje estetike da bi se ona mogla ostvariti u određenom književnom djelu.

Estetika je najvažnija i osnovna nit pojedinog književnog djela, bez koje je djelo nepotpuno.

2.2. POJAM LJEPOTE U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI

Dječja književnost je posebna vrsta književnosti koja ima određene teme, karakteristike i čitaoce. Ona sadržajem i temom odgovara dječjoj dobi. Ta su djela svjesno namijenjena djeci, ili su to djela koja su s vremenom izgubila svoje početne norme i postala idealna za dječju dob. (Crnković, 1977: 3-6.)

Cilj dječje književnosti je opisati život na djeci razumljiv i zanimljiv način, zbog toga u pisanju djela sudjeluju pedagoški i kulturni djelatnici koji su svoje stvaralaštvo izražavali preko pedagoškog i književnog stvaralaštva. To je od iznimne važnosti za dijete s obzirom da ono odrasta uz ta djela koja ga upoznaju sa svijetom koji ga okružuje i s prolaznosti života. Također, djeca kroz djela iz dječje književnosti usvajaju razlike između dobra i zla, ljubavi i mržnje, ali i razliku moralne ljepote i fizičke ljepote.

Često je naglašavana unutrašnja duševna samodisciplina. Čuvstva čovjeka kao što su želja, nada, radost, sućut i druge, kroz odgoj se razvijaju i nadograđuju.

Dječja književnost je vrlo bitna za odgoj i obrazovanje djece. Preko nje djeca dobivaju jasne poruke koje im pomažu shvatiti svijet oko sebe i uče gledati ga na ispravan način. Djela koja likovima i radnjama te detaljnim opisima likova pripadaju dječjoj književnosti omogućuju djeci da stvore jasnu sliku o samome sebi.

Bajka je ponajprije namijenjena djeci upravo zato što u njoj upoznajemo nestvarna bića i izmišljene gradove. Oblikovana je na razmeđu stvarnog i čarobnog,

ovozemaljskog i onozemaljskog, težine opstanka i lakoće svijeta želje, bajka ne izjednačuje, već na osebujan način miri suprotnosti. „Na primjer, mnoge bajke započinju smrću majke ili oca; u tim pričama smrt roditelja stvara najmučnije probleme, kao što smrt (ili strah od nje) čini u stvarnom životu.“ (Bettelheim, 1979: 22)

Kako pojašnjava Milan Crnković (1977: 129-130.) ukus pobuđuje mašta, čuvstva i razum pojedinca. Štoviše, postoje tri pojave koje predstavljaju uzrok estetskog dopadanja: harmonija - sklad, euritmija - umjerenost, proporcija - razmjera. Sveukupnim djelovanjem tih pojava stvara se jedinstveni dojam.

Što se tiče ilustracija u slikovnicama, postoje sličnosti kod muških i ženskih likova. Ženski likovi su uvijek prikazani krhko i nježno, a muški snažno i samouvjereno. Ružičaste haljine, duga kosa i nježnost mogu se primijetiti u ilustracijama ženskih likova. Dok je tamna odjeća, držanje tijela i mišići vidljivo u ilustracijama muških likova. Isto tako bijahu opisani i u djelima dječje književnosti što uvelike utječe na djetetovo stvaranje slike o sebi.

Ženski likovi psihološki se prikazuju kao znatiželjni, osjećajni, ostavljaju dojam nevinosti, moglo bi se reći da čekaju da ih spasi „princ na bijelom konju“ te su uvijek prikazane kao nesnalažljive, kao da im uvijek treba pomoć muškarca, ali je neizostavno kako su uvijek prikazane lijepima. Muški likovi se prikazuju kao hrabri, snažni i neustrašivi te uvijek spašavaju ženske likove.

Knjige namijenjene djeci pomažu kod izgradnje djece kao osoba, njihovog karaktera. Roditelji teže k tome da njihova djeca čitaju knjige koje nisu samo „dobre“, već knjige koje ne osvajaju samo maštu, nego njeguju i savjest. Takve knjige djeci daruju dvostruku sreću. One osiguraju sate čiste ugone i dobrih prijatelja. Dijete upoznaje likove koji su malo stariji, malo mudriji i malo hrabriji od njega samog te, zajedno s njima, djetetu se postavljaju pitanja poput: „Bi li Ljepotica trebala otići kod Zvijeri?“ ili „Trebala li Ljepotica održati obećanje Zvijeri?“ koja nisu nimalo laka za odgovoriti. S takvim pitanjima, koja očekuju brz, a učinkovit odgovor, susrećemo se kad-tad u životu, a kada dođu, preostaje nam vrlo malo vremena da razmislimo o odgovoru te u toj situaciji dolazi do bijesa, očaja i ljutnje. Djela dječje književnosti omogućuju djeci da se nose s tim osjećajima, pokazuje im kako je u redu osjećati se tako te da će sve biti u redu.

3. SVJETSKI KNJIŽEVNICI

Prva inačica bajke *Ljepotica i zvijer* objavljena je u 18. stoljeću, a do danas je napisano mnogo verzija i prerada bajke. Autorica prve inačice je Gabrielle-Suzanne Barbot de Villeneuve, a autorica druge, najpoznatije verzije bajke je Jeanne-Marie LePrince de Beaumont, koja je napisala prvu verziju. Također se s djelom povezuje i Charles Perrault kojeg često ljudi smatraju autorom jedne od verzija, iako nije. Djelo *Ljepotica i zvijer*, verzija LePrince de Beaumont, može se pronaći u nekoliko Perraultovih knjiga, ali on nije autor.

3.1. CHARLES PERRAULT

Charles Perrault pojavljuje se u 17. stoljeću kada se pojavljuju i prve knjige namijenjene djeci. Njegove prve bajke bile su *Griselda*, *Budalaste želje* i *Princeza u magarećoj koži*. (Crnković i Težak, 2002: 46) Njegove bajke nastale su na vrlo zanimljiv način, sa svojim sinom je obilazio sela te je ispitivao ljude o bajkama i pričama s kojima su oni upoznati, svaku je zapisao i složio u knjigu koju izdaje pod imenom *Pripovijesti ili priče iz prošlosti*.

Bajke Charlesa Perraulta se odlikuju klasicističkim pripovijedanjem i slikovitim narativnim formama koje problematiziraju obitelj i društveni poredak. On u narodnoj priči prikazuje opise, dok odjeću, ponašanje i običaje prilagođava gospodskom društvu. Ima poseban stil pisanja, oslobađaju ga pretjerane grubosti, ponavljanja i jednoličnosti. U Perraultovim bajkama ima i stihova i raskošnog pripovijedanja te moraliziranja s malo ironije. Perrault je vrlo spretno preoblikovao narodnu priču i samim time postigao uspjeh u svome vremenu. Charlesom Perraultom započeo je proces nastajanja umjetničke priče. (Crnković, Težak, 2002) Njegove se bajke često opisuju se kao one pune nasilja i, skladno tome, neprimjerene djeci. Zato valja naglasiti da njegove bajke nisu bile namijenjene djeci.

Charles Perrault jedan je od najpoznatijih pripovjedača bajki. Svoje je bajke pisao na temelju priča koje je čuo usmenom tradicijom, ali je tim pričama dodao svoje motive, likove, mjesta radnje, svoje zaplete i slično. Također je uvodio i čaroliju u te priče kao što su staklene cipelice, magično stvaranje kočije i drugo u *Pepeljugi*. Njegove bajke bile su pune mašte, ali su bile i poučne, ali na dovoljno neprimjetan način.

Bajke koje je napisao Perrault prevedene su tokom godina na mnogo jezika, a čitaju se i danas.

3.2. JEANNE-MARIE LEPRINCE DE BEAUMONT

Jeanne-Marie LePrince de Beaumont je autorica svima poznate bajke, *Ljepotica i zvijer* koja je napisana 1756. godine. Bila je odgojiteljica te je vodila književne razgovore s učenicima koji su imali od pet do trinaest godina, a u tome joj je pomoglo iskustvo koje je imala zbog svojeg zanimanja. Među zapisanim razgovorima s djecom se nalaze i obrade pučkih bajki od kojih je najpoznatija *Ljepotica i zvijer*. Beaumont tim djelom povezuje razdoblje romantizma i klasicizma. (Pintarić, 2008)

Jeanne-Marie LePrince de Beaumont pisala je eseje i epistolarne romane te je objavila ono što mnogi smatraju prvim edukativnim časopisom za djecu.

3.3. GABRIELLE-SUZANNE BARBOT DE VILLENEUVE

Gabrielle-Suzanne Barbot de Villeneuve je francuska spisateljica koja je inspiraciju za pisanje dobivala od Charlesa Perraulta. Villeneuve je najpoznatija po originalnom izdanju djela *Ljepotica i zvijer* iz 1740. godine, a to je ujedno i najstarije izdanje tog djela. Njezina bajka, *Ljepotica i zvijer*, prvim izdanjem bila je vrlo opširna, imala je čak 362 stranice, ali se s vremenom i promjenama autora bajka kratila. (URL: <https://www.lektire.hr/ljepotica-i-zvijer/> , preuzeto: 20. kolovoza 2020. godine)

Njene publikacije uključuju novelu, dvije zbirke bajki te četiri romana. *La Jardinière de Vincennes* smatrana je njenim remek-djelom i najvećim komercijalnim uspjehom. *Bibliographie du genre romanesque français* navodi 15 izdanja njenog romana. (URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Gabrielle-Suzanne_de_Villeneuve , preuzeto: 21. srpnja 2020. godine)

Gabrielle-Suzanne postala je udovica s 26 godina i progresivno je izgubila obiteljsko bogatstvo te je bila prisiljena tražiti sredstva za zapošljavanje kako bi se uzdržavala. Na kraju se uputila u Pariz gdje je započela svoju književnu karijeru. Tamo je upoznala jednog muškarca s kojim je živjela do svoje smrti.

Vjeruje se da je Barbot de Villeneuve možda ovu priču čula od sluškinje dok je putovala u Ameriku.

4. BAJKA LJEPOTICA I ZVIJER

Ljepotica i zvijer (Francuski: *La Belle et la Bête*) je bajka koju je napisala francuska spisateljica Gabrielle-Suzanne Barbot de Villeneuve, a objavljena je 1740. godine. Prva, najduža verzija priče skraćena je, prerađena i objavljena je 1756. godine. Objavila ju je Jeanne-Marie LePrince de Beaumont.

U bajci se u prvi plan stavlja odnos muškarca i žene, pokušava se pokazati kako ženi nije bitna ljepota vidljiva okom za ljubav, već hrabrost i požrtvornost te dobrota muškarca. Također, prikazuje se kako ljubav žene muškarca čini još boljim i ljepšim.

Ljepotica i zvijer jedna je od najljepših bajki, a ono što, između ostalog, ovu bajku čini lijepom je to što se kroz cijelu radnju isprepliću dvije krajnosti: ljepota i ružnoća, strah i nada, opasan život i miran život, život i smrt. (Crnković, 1987: 54)

Ovu bajku često ubrajamo među pet najljepših bajki na svijetu. Ona privlači čitatelje raznih dobnih skupina i uvijek joj se rado vraćamo.

4.1. PRVA INAČICA BAJKE

Gabrielle-Suzanne Barbot de Villeneuve napisala je prvu inačicu bajke *Ljepotica i zvijer* još davne 1740. godine. Napisana je u 362 stranice. Bajka se s vremenom i novijim verzijama kratila.

Prva inačica bajke priča priču o udovcu koji se bavi trgovinom i živi u sa svojih šest kćeri i šest sinova. Sve kćeri su bile vrlo lijepe, ali je najmlađa, Ljepotica, bila prekrasna, vesela, draga, nesebična i pametna. Drugih pet kćeri bile su sebične, bezobrazne, razmažene i površne. „Bila je savršeno mlado biće, njezina dobra ćud ju je činila predivnom. U njoj je bilo vidljivo velikodušno i nježno srce, riječi i djela.“ (Prema engleskom izvorniku prevela autorica rada, URL: <https://www.goodreads.com/ebooks/download/30166719?doc=63115>, preuzeto: 3. rujna 2020. godine)

Jednoga dana kuća im je izgorjela sa svime što su u njoj imali, a osim toga njihovog je oca zahvatila oluja na moru te su ga pirati opljačkali i potopili mu trgovačku flotu što je natjeralo cijelu obitelj da živi u kolibi i zarađuje za život. Dok se Ljepotica trudi prilagoditi načinu života na selu, njezine sestre ne pokazuju volju niti želju da se

prilagodbe takvom životu. Ljepotica je bila marljiva, a sestre su posao obavljale bez volje.

Dvije godine kasnije, kada se obitelj priviknula na seoski život, trgovac dobiva obavijest da je jedan od njegovih trgovačkih brodova uspio pobjeći piratima i da stiže u luku. Otac prije odlaska u luku pita svoju djecu ako imaju želju za kakvim poklonima. Sinovi su zatražili oružje, kćeri su zatražile mnoge materijalne stvari kao što su haljine i nakit, a Ljepotica traži da joj otac po putu ubere jednu ružu. Međutim, na njegovu zgražanje, trgovac otkriva da mu je zaplijenjen teret broda kako bi platio dugove, ostavivši ga bez novca i u nemogućnosti kupiti poklone svojoj djeci.

Trgovcu je snijeg pao na povratku kući te je skrenuo sa staze, a tada se izgubio u šumi. Počelo je puhati i sniježilo je, a noć je padala, ali trgovac tada pronalazi veliku palaču u kojoj odlučuje prenoćiti. Trgovac je ušao u palaču i glasno zahvalio na gostoprimstvu. Ujutro je doručkovao ono što mu je bilo unaprijed pripremljeno te nakon doručka odlučio otići. Na odlasku je ugledao vrt s ružama i odlučio ubrati jednu ružu za Ljepoticu. Tada ga je zaskočila velika i dlakava Zvijer koja kaže kako ga mora kazniti smrću, ali trgovac traži oprost i opravdava svoj postupak. Zvijer tada odlučuje poštediti trgovca smrti, ali mu mora dovesti jednu kćer za uzvrat. Trgovac, teška srca, odlazi kući znajući kako Zvijer traži da mu preda jednu od kćeri kao zaručnicu. Odlazi kući pun novaca, nakita i haljina za svoju djecu što mu je dala Zvijer.

Otac smatra kako djeca nikada ne smiju saznati za dogovor njega i Zvijeri, ali Ljepotica i ostala djeca saznaju. Sinovi tada predlažu da idu kod Zvijeri i da se bore s njom, međutim otac naređuje kako nitko ne će ići kod Zvijeri. Tada se Ljepotica iskrala iz kuće, osjećajući krivnju za situaciju u kojoj su se snašli, i odlučila otići kod Zvijeri kako bi spasila svoju obitelj iako su njezina braća i otac bili protiv toga. Otac, prestravljen, odlučio je s Ljepoticom otići kod Zvijeri. Pojeli su pripremljenu hranu, a zatim im se ukazala Zvijer. Otac je tada prisiljen otići uzevši poklone koje je Zvijer dala za njegovu djecu.

Ljepotica ostaje sama sa Zvijeri, ali je toliko umorna da odlazi spavati. U snu joj se prikazao kraljević koji uvjerava Ljepoticu da se nema razloga bojati Zvijeri. Kraljević iz sna je govorio da ne sumnja u to da će biti nagrađena za sve što je učinila za obitelj. Pitajući što da učini, dobiva odgovor da ne bude zaslijepljena vanjskim izgledom. Nakon što se probudila, Ljepotica je pomislila kako Zvijer drži kraljevića zarobljenog pitajući se kako da ga spasi.

Ljepotica odluči istražiti dvorac i sve njegove prostorije. Naišla je na portrete kraljevića iz sna što ona smatra potvrdom za njezine zaključke.

U jednom trenutku začula je korake Zvijeri te pomislila kako je spremna da ju pojede, ali ju ona začudo pristojno pozdravi što je dovelo do dugog razgovora. Nakon razgovora Ljepotica zaključuje kako je Zvijer draga i trudi se bit dobra.

Živjela je raskošno sa Zvijeri, ali joj je silno nedostajao dom. Zvijer joj dozvoljava da ode kod njih i ne traži od nje da se vrati jer mu je važnija njezina sreća nego svoja vlastita. Ljepotica govori kako će se vratiti nakon dva mjeseca jer ne želi biti uzrok nečije smrti. Zvijer joj tada govori kako se može vratiti njemu kada se jedne večeri, prije spavanja, odluči pozdraviti sa svojom obitelji. Ljepotica odlazi na spavanje i budi se u svome domu kod obitelji koji su iznenađeni njezinim dolaskom. Otac se ugodno iznenadio vidjevši je živu i zdravu.

Ljepotica je odgađala povratak Zvijeri dok nije usnula kako Zvijer leži na samrti iza grmlja koja joj govori kako bi umrla da je odgodila još jedan dan. Sljedeće jutro, u strahu da ne izgubi Zvijer, obavještava obitelj da se vraća Zvijeri. Prije spavanja zaželi da je opet sa Zvijeri te se budi u njegovoj palači.

Razočarana u sebe, Ljepotica počne plakati i pitati se je li zauvijek izgubila Zvijer. Sjetila se grma u vrtu iz sna te odlazi u potragu za Zvijeri. Pronalazi ju već skoro mrtvu, ali mu tada priznaje svoje osjećaje, govori kako će se vjenčati i živjeti kao muž i žena.

Kada se Zvijer oporavila, zajedno odlaze na večeru u palaču gdje pričaju o Ljepotičinom boravku s obitelji. Nakon dugog razgovora Zvijer upita Ljepoticu hoće li se udati za njega na što ona odgovara da hoće.

Najednom, nakon što je pristala na brak sa Zvijeri, pred njom se stvorio prekrasan kraljević kojeg prepoznaje iz snova.

Vjenčali su se, a na slavlje je bila pozvana cijela Ljepotičina obitelj što ju je jako obradovalo. Ljepotica i kraljević živjeli su dug i sretan život.

4.2. PRVA VERZIJA BAJKE

Jeanne-Marie LePrince de Beaumont je napisala prvu verziju priče *Ljepotica i zvijer* 1756. godine, 16 godina nakon što je objavljena prva inačica bajke.

De Beaumont je uvelike umanjila ulogu likova i pojednostavila priču, koja počinje na potpuno isti način, iako sada trgovac ima samo šestoro djece: tri sina i tri kćeri od

kojih je Ljepotica, najmlađe i najljepše dijete. „Kćeri mu bijahu vrlo lijepe, no najviše divljenja izazivala je najmlađa te su je, dok je bila djevojčica, zvali samo malom Ljepoticom; to joj je ime i poslije ostalo, a sestre su joj na njemu bile vrlo zavidne.“ (URL: http://os-ibadalice-graberjeivanicko.skole.hr/upload/os-ibadalice-graberjeivanicko/images/static3/1125/attachment/beaumont_ljepoticaizvijer.pdf, preuzeto: 3. rujna 2020. godine)

Okolnosti koje su Ljepoticu dovele do njezinog dolaska u palaču Zvijeri odvijaju se na sličan način, a nakon dolaska ona je obaviještena da je ona tamo da Zvijeri bude ljubavnica i da će joj se on pokoriti. De Beaumont skida većinu detalja i raskošnih opisa prisutnih kada Ljepotica istražuje palaču u kojoj je živjela Zvijer. Kako je opisa u verziji de Beaumont manje, brzo dolazi do Ljepotičinog povratka kući. Omogućeno joj je da ostane tamo tjedan dana. Kod kuće su joj sestre pokazivale neizmjernu ljubav te su pokušavale razljutiti Zvijer nagovarajući Ljepoticu da ostane kod kuće duže. Cilj toga bio je da je Zvijer pojede u svome gnjevu. Kada mu se ponovo vrati, Zvijer je na samrti, ali mu Ljepotica vraća život tako što mu je rekla da će se udati za njega te mu daje obećanje da će biti samo njegova. Na posljetku se vjenčaju i žive sretno do kraja života, a samim time završava priča de Beaumont jer ona kroz djelo izostavljala pozadinske podatke o princu i njegovoj obitelji, ljepoti i Ljepotici.

4.3. KARAKTERIZACIJA LIKOVA LJEPOTICA I ZVIJER

Glavni likovi bajke *Ljepotica i zvijer* su Ljepotica i Zvijer. Oni su vrlo različiti likovi kada bismo ih uspoređivali fizičkim izgledom, ali su zapravo oba lika spremna voljeti i biti voljeni.

Ljepotica je mlada i dobrodušna djevojka koja je željela pomoći svom ocu nakon što je on izgubio bogatstvo. Dobila je ime po svojoj neizmornoj ljepoti i zavidnoj ljepoti. Nisu je zanimale materijalne stvari i nikada nije zahtijevala nikakve darove za razliku od svojih sestara kojima nikad nije bilo dovoljno. Kada je njezin otac krenuo na put kako bi pokušao dobiti natrag nešto svog bogatstva, nije ga tražila da joj kupi skupi dar, već da joj po putu ubere jednu ružu. Otac ubire ružu iz Zvijerina vrta, a samim time priča postaje zanimljiva jer je Zvijer zapravo bila začarani kraljević. Otac joj je najvažnija osoba u životu te se prema tome pristaje žrtvovati za očev život jer smatra da je ona zaslužna za situaciju u kojoj se našao otac. Ljepotica je velikodušna i puna

ljubavi. Osim oca, jako je voljela i svoje sestre koje joj nisu pokazivale ljubav. Također je bila spremna dati ljubav Zvijeri nakon što je shvatila da je cijelo vrijeme boravila kod nekoga tko joj je postao jako dobar prijatelj koji se brinuo za nju, uveseljavao ju je, a ponajviše ju je volio. (Pintarić, 1999: 51) Ljepoticu možemo svrstati u moralno najljepše likove. Možemo primijetiti kako Ljepotici nije stalo do imućnosti već do obitelji, a to možemo, između ostalog, pročitati iz njezine rečenice: „Kada bih ne znam kako plakala, to mi ne bi vratilo izgubljeni imetak. Treba se potruditi da budeš sretan i bez bogatstva.“ (Perrault, LePrince de Beaumont, 2006: 166) Kako se postepeno razvijala ljubav Ljepotice prema Zvijeri, može se primijetiti kako joj godi pažnja i lijepe riječi, primjećuje dobrotu i duševnost Zvijeri, dolazi i do osjećaja krivnje i boli kada je otišla i shvatila da njezin odlazak postaje koban za zvijer. (Crnković, 1987: 54)

Ljepotica nakon majčine smrti preuzima njezinu ulogu. Ustaje se iznimno rano kako bi pospremila kuću i napravila doručak za cijelu obitelj, a u tome joj samo odmažu sestre koje joj stvaraju više posla te je vrijeđaju.

Kod Ljepotice je interesantno što ona ne prihvaća život kakav je, već ga pokušava učini još boljim. Ona gleda na pozitivne stvari u životu i traži pozitivne osobine u drugima, a ako postoje neke loše osobine i stvari, pokušava ih poboljšati i popraviti.

Zvijer je bila začarani kraljević koji je vjerovao u istinsku ljubav koja će ga spasiti jer je na njega bačena kletva koja će biti skinuta kada Zvijer pronađe djevojku koja će ga zavoljeti tako ružnog i strašnog te se udati za njega.

Uzajamna ljubav nastala je iz svakodnevnog razgovora njega i Ljepotice, tako da je bio siguran da su njezini osjećaji prema njemu iskreni. Njega nije bilo ugodno za vidjeti, a nije bio ni previše pametan i prema tome nije znao hoće li ga Ljepotica zavoljeti bez obzira na njegov vanjski izgled. Zvijer se trudila pokazati Ljepotici da je dobar i da mu ona mnogo znači, zato ju je zabavljao za vrijeme večere i trudio se da joj bude što ugodnije, a to je rezultiralo međusobnom ljubavi.

Zvijer je prepoznatljiva po tome što se lako zavoli. Ona izlaže svoje karakteristike koje ga čine lakim za zavoljeti, dok je Ljepotica brižna, pristojna, dobra i puna ljubavi. Međutim, te karakteristike nisu bile odmah prepoznate od strane Ljepotice upravo zbog vanjskog izgleda Zvijeri. Povrh svega, primjećuje se strah kod Ljepotice, da je blizina Zvijeri dovodi u životnu opasnost zbog fizičkog izgleda.

Prvi susret Ljepotice i Zvijeri u njoj budi strah i suze, ali s vremenom shvaća koliko je drag, a jednom je rekla Zvijeri: „U vas je mnogo dobrote. Priznajem da mi se sviđa dobrota vašeg srca: kada bolje promislim, više mi se ne činite tako ružni.“, „Ima mnogo

ljudi koji su veća čudovišta od vas, a draži ste mi vi s takvim obličjem nego svi oni u kojih se iza ljudskog obličja krije lažljivo, pokvareno i nezahvalno srce.“ (Perrault, *LePrince de Beaumont*, 2006: 179) Ljepotica poštuje Zvijer, postaju prijatelji, a na kraju se razvijaju i viši osjećaji kada otkrije kako je Zvijer zapravo ispunjena ljepotom i dobrotom.

Dolazi do situacije gdje ona i on moraju shvatiti da je Zvijer živo biće koje zaslužuje ljubav. Do djelomičnog shvaćanja dolazi kod separacije Ljepotice i Zvijeri tijekom koje Zvijer skoro izgubi život, ali Ljepotičin povratak ga spašava.

4.4. FEMINISTIČKA PORUKA U BAJCI

Gabrielle-Suzanne Barbot de Villeneuve napisala je djelo *Ljepotica i zvijer* u kojem je glavni lik zamišljena i inteligentna djevojka koja sama donosi odluke dok u to vrijeme, u Francuskoj, žene nisu bile takve. Neki dijelovi bajke o tlačenju žena izostavljeni su u skraćenoj i adaptiranoj verziji koja izlazi šesnaest godina kasnije. Sve sljedeće verzije bile su adaptirane društvenim standardima te je prema tome poruka prestala biti u potpunosti jasna.

Bajka je napisana u 18. stoljeću, kada se žene u Francuskoj nisu udavale iz ljubavi, već bi se morale prilagoditi izboru svog oca. Očevi su birali muškarca koji bi s njegovom kćeri imao dobar i kvalitetan brak iz političkih i financijskih aspekata. Ljepotica u bajci ima 16 godina, a to su bile godine kada su se žene smatrale dovoljno zrele za udaju. Upoznale bi svoje buduće muževe i odmah se vjenčali, bez da se ima vremena pripremiti na to. Mnogo je verzija bajke, ali u mnogim verzijama Ljepotica ostaje kod Zvijeri po svojoj želji, iako je bila nespremna, kako bi spasila očev život.

Čitatelji su uvijek gledali na bajku kao prekrasno djelo koje daje jasnu poruku kako fizički izgled nije bitan te da je osoba lijepa ako je njena unutrašnjost dobra i lijepa. Međutim, dolazimo do teme o kojoj je rijetko tko razmišljao dok je čitao djelo, a to je dogovoreni brak. Tada to nije bilo ništa neuobičajeno, bilo je sasvim normalno. Djelo nam prikazuje kako je otac prije dogovario brak za svoju kćer koja nije imala pravo glasa niti izbora. Morala se udati makar to bilo protiv njezine volje.

Činjenica da se Ljepotica nakon nekog vremena zaljubila, odnosno zavoljela je Zvijer, podsjeća na takozvani, „Stockholmski sindrom“. To je pojam koji označava nastanak emocionalne veze s bilo kojom osobom koja je dominantna i u mogućnosti je upravljati s drugom osobom. Do sindroma dolazi tako što žrtva ima potrebu obraniti

se od negativnih i neugodnih misli i osjećaja koje proživljava te kroz upravo tu emocionalnu vezu s dominantnom osobom dolaze do načina na koji izbjegava svjesnost o negativnim i neugodnim osjećajima te ih zamjenjuju lijepim kao obrambeni mehanizam.

5. POJAM LJEPOTE U BAJCI *LJEPOTICA I ZVIJER*

Ljepotica i zvijer je jedna od najpoznatijih i najljepših bajki, posebna je po tome što se ljubav između dva glavna lika razvijala postepeno, a ne na prvi pogled, kako je uobičajeno za ostale bajke. Ljepotica i Zvijer su u početku bili prijatelji, a s vremenom se prijateljstvo pretvorilo u iskrenu ljubav. Bajku *Ljepotica i zvijer* možemo svrstati pod bajke s predivnom ljubavnom pričom u kojoj je unutarnja ljepota važnija od materijalne, koja poručuje da je ljubav jača od svega, čak i ljepote. Začaranog kraljevića nije privukla niti prekrasna haljina na Ljepotici, već unutarnja ljepota. To pokazuje kako ljubav čini lijepim onoga koga se voli. (Pintarić, 2008:51-52.) Zvijeri je Ljepotica bila prekrasna, ali je gledao sebe kao nedovoljno dobrog i lijepog za nju, tako pametnu i lijepu.

Bajka *Ljepotica i zvijer* je djelo koje ima snažnu feminističku pouku uz pouku o unutarnjim vrijednostima pojedinca. To je srdačna priča o rađanju ljubavi i sposobnosti ljubavi da transformira način na koji se gleda ljude koje volimo. Moralna pouka bajke polazi od toga da ljepota neke osobe dolazi iz zaljubljenog srca i kad Ljepotica spozna unutarnju ljepotu i osjećaje Zvijeri, vanjski izgled joj prestaje biti važan.

Ova priča govori o pravoj ljubavi koja Zvijer pretvara u kraljevića što bi predstavljalo činjenicu da u trenutku kada zavolimo neku osobu, njezin vanjski izgled postaje nebitan.

Potrebno je naglasiti da se Ljepotica zaljubila u to što je Zvijer bila draga i svu svoju pažnju je posvetio njoj, a ne zbog izgleda, a to šalje vrlo snažnu poruku djeci. Naposljetku, osoba koju volimo nam je lijepa bez obzira na fizički izgled.

Kako bi Zvijer shvatila da ga Ljepotica iskreno voli, morao je prihvatiti sebe i shvatiti da nije sve u izgledu. Ovaj dio priče poučava djecu samopoštovanju i ljubavi prema sebi samima.

Razdvajanje je vrlo važan aspekt ove bajke. To vrijeme koje su bili razdvojeni bilo je potrebno Ljepotici da promisli o Zvijeri i shvati da ga istinski voli bez obzira na vanjski

izgled. Povratkom Ljepotice i samim time spasom Zvijeri dolazi se do posljednjeg dijela bajke *Ljepotica i zvijer*, a to je fizička transformacija Zvijeri koju je potaknula ljubav Ljepotice. Samim time dolazi se do sretnog završetka priče.

Bajka ima sretan kraj jer je ljubav između Ljepotice i Zvijeri bila stvarna i iskrena, a kada je Ljepotica proglasila ljubav prema Zvijeri, on tada postaje prekrasan kraljević.

U verziji bajke koju je napisala Jeanne- Marie LePrince de Beaumont moćna vila govori Ljepotici: „Ljepotice, izvolite primiti nagradu za svoj dobar izbor: vrlina vam je bila draža od ljepote i duha, zaslužili ste sve te tri vrline u jednoj osobi.“ (Perrault, LePrince de Beaumont, 2006: 188), pritom misleći na kraljevića.

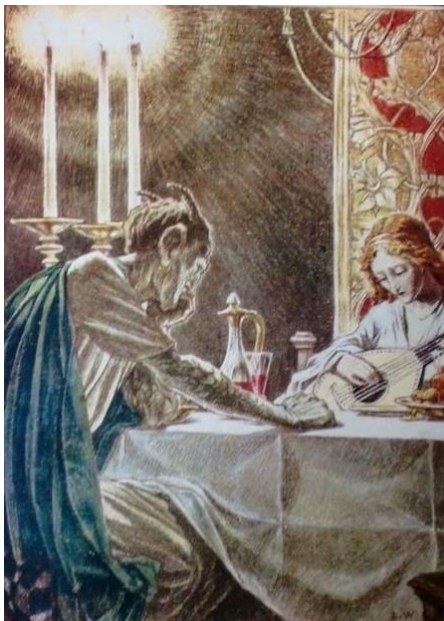
5.1. ILUSTRACIJE BAJKE *LJEPOTICA I ZVIJER*

Kako su se kroz godine mijenjali autori djela, dolaskom novih verzija mnogo različitih ilustratora je imalo svoju interpretaciju izgleda likova bajke *Ljepotica i zvijer*. Zvijer se na svakoj ilustraciji prikazuje kao ružno, ljuto, veliko i dlakavo čudovište, a Ljepotica kao povučena, draga i bojažljiva. Svaki od ilustratora prepričava svoju verziju bajke, a zanimljivo je promatrati kako se s vremenom i verzijama mijenjaju likovi, sukladno s razvojem društva, odnosno njihovim poimanjem ljepote.

Na prvoj ilustraciji (Slika 2), koja je naslikana 1905. godine, može se primijetiti kako

Slika 2. Ilustracija Paula Woodroffea, 1905. godina

Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/312507661623938767/> . Preuzeto: 18. srpnja 2020. godine

je Ljepotica blijeda u licu, što je prije bilo vrlo privlačno kod žena. Lice joj je proporcionalno, a kosa sjajna i duga te blago valovita. Zvijer, na drugoj strani, je prikazana kako se oslanja od stol i izgleda pomalo ljutito, ali se može vidjeti i da uživa u slušanju i gledanju u riđokosu Ljepoticu. Ima ružnu kožu i rogove te je mršav. Valja naglasiti da na ilustraciji ima tijelo i glavu čovjeka.

Sljedeća ilustracija (Slika 3) naslikana je 1920. godine. Naslikao ju je A. L. Bowley. Na ilustraciji je vidljivo kako se Ljepoticu i dalje prikazuje kao blijedu, riđokosu djevojku, ali na ovoj ilustraciji se vide rumeni obrazi. Zvijer svojim položajem tijela prikazuje svoju naklonost Ljepotici i njezinim željama. Vidljivo je da Ljepotica u rukama drži granu s puno cvjetova ruže te možemo zaključiti da joj je Zvijer to poklonila s obzirom da Ljepotica voli ruže. Zvijer je na ovoj ilustraciji prikazana kao medvjed.

**Slika 3. Ilustracija A. L. Bowleya,
1920. godina**

Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/312507661621947608/> . Preuzeto: 18. srpnja
2020. godine

Kinuko Y. Craft objavljuje ilustraciju (Slika 4) Ljepotice i Zvijeri 1940. godine koja se nalazi u prepričanoj verziji bajke čiji je autor M. F. Craft. Ta verzija tiskala se uz prekrasne ilustracije Kinuko Y. Craft 2019. godine, prevedena na hrvatski jezik.

Na ilustraciji je Ljepotica prikazana u bijelom osvjetljenju i bijeloj haljini što predstavlja njezinu dobrotu, nevinost i čistoću. Zvijer je prikazana tamnim bojama i životinjskog je izgleda. Ima velike i šiljaste zube. Gleda Ljepoticu s divljenjem, pokušavajući biti uljudan. Zvijer nema rogove i najtamnije je prikazana na ilustraciji kako bi izgledala još ružnije i strašnije, odnosno suprotno Ljepotici. Ljepotica je i dalje riđokosa, ali joj je kosa tamnija u odnosu na prijašnju ilustraciju.

**Slika 4. Ilustracija Kinuko Y. Craft,
1940. godina**

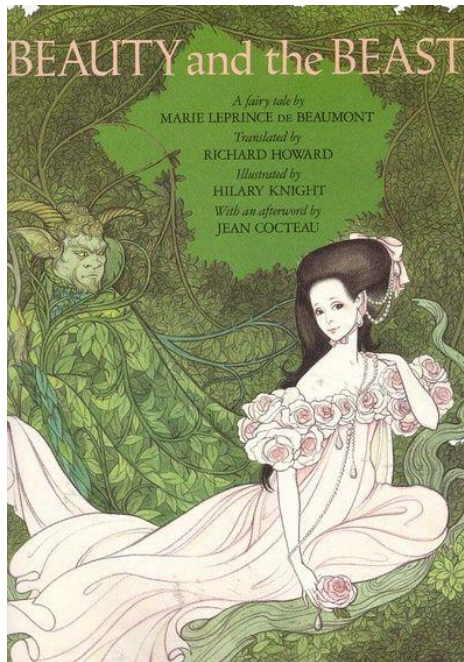

Izvor: https://www.pinterest.com/pin/296604325459296829/?nic_v2=1a4pSyM7L .

Preuzeto: 18. srpnja 2020. godine

Ilustracija (Slika 5) Hillary Knight naslikana je 1960-ih godina. Ljepotica i njezina ljepota su u prvome planu, dok je Zvijer prikrivena u drugom. Ljepoticu se još uvijek, i 55 godina kasnije, prikazuje kao blijedu, ali na ovoj ilustraciji ima tamno smeđu kosu. Zvijer se nalazi u sjeni iza svjetlosti kojom sija Ljepotica. Može se reći da Ljepotica zrači dobrotom i ljepotom, te je prikazana kao nevina i čista s obzirom da je prikazana u bijeloj boji, obasjana bijelom svjetlosti, kao i na ilustraciji Kinuko Y. Craft. Ta obasjanost Ljepotice i položaj Zvijeri u sjeni može se gledati i kao kontrast lijepog i ružnog. Zvijer ima rogove i velike šiljaste uši te čovjekoliko lice, a tijelo mu je prekriveno lišćem.

**Slika 5. Ilustracija Hillary Knight,
1960. godine**

Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/312507661623938885/> . Preuzeto 18. srpnja
2020. godine

Ilustracija (Slika 6) naslikana je 1977. godine, a naslikali su je Janet i Anne Graham Johnstone, britanske ilustratorice dječjih knjiga. Ljepotica je na njihovoj ilustraciji prikazana u svijetlim bojama i s instrumentom u ruci, kao i na ilustraciji iz 1905. godine. Zvijer je prikazana tamnim bojama, ali ima i pokoji svijetli detalj. Može se primijetiti kako su noge Zvijeri različite u odnosu na glavu i na ruke, odnosno šape. Iz toga se da zaključiti kako se Zvijer počela postupno zaljubljevati u Ljepoticu, tako se i postepeno počela vraćati u kraljevića. Sa zainteresiranošću gleda i sluša Ljepoticu. Ljepotica na ovoj ilustraciji uz svijetlu odjeću ima i svijetlu, valovitu kosu.

**Slika 6. Ilustracija Janet i Anne Grahame Johnstone,
1977. godina**

Izvor:

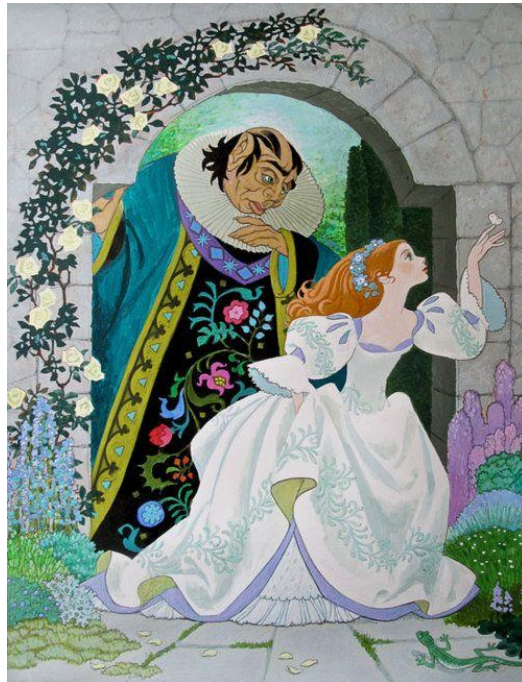
<https://i.pinimg.com/564x/57/c4/97/57c497dbab0365d474750e6acc16cf02.jpg> .

Preuzeto: 18. srpnja 2020. godine

Sheilah Beckett naslikala je ilustraciju Ljepotice i Zvijeri (Slika 7) 1995. godine. Na slici možemo primijetiti kako su uzorci na haljini Ljepotice moderniji od prijašnjih slika. Ima narančastu, dugu i valovitu kosu te je na ilustraciji vidljivo da je puna ljubavi i života te je lepršava, a po lepršavosti se razlikuje od ostalih ilustracija gdje izgleda bojažljivo. Suprotno njoj, Zvijer stoji po strani, ukočen je. Zanimljivo je kako na ovoj ilustraciji, više nego na ijednoj koja je priložena u radu, Zvijer izgleda u potpunosti kao čovjek. Lice mu nije kakvu smo naviknuli vidjeti te se prema tome i dalje gleda kao „nešto ružno“, a posebice u blizini Ljepotice.

Slika 7. Ilustracija Sheilah Beckett, 1995. godina

Izvor: https://www.pinterest.com/pin/535083999450881931/?nic_v2=1a4pSyM7L .

Preuzeto: 18. srpnja 2020. godine

5.2. KAKO JE PRIKAZANA LJEPOTA U IGRANOM FILMU *LJEPOTICA I ZVIJER*?

Postoji mnogo verzija igranih filmova na temu *Ljepotica i zvijer*, ali su sve izmijenjene te se razlikuju jedna od druge. Najnovija verzija igranog filma je ona iz 2017. godine.

Igrani film *Ljepotica i zvijer* je mjuzikl koji je režirao Bill Condon uz producente David Hobermana i Todd Liebermana. Ulogu ljepotice u filmu je dobila Ema Watson, a zvijeri Dan Stevens.

Na samom početku filma narator predstavlja kraljevića kao zgodnog i mladog koji je živio u prekrasnom dvorcu. Također, spominje se kako je imao sve što je poželio i bio sebičan i drzak.

Kraljević održava zabavu u svome dvorcu koju je prekinuo iznenadni gost, starica sa crnim plaštem, koja kraljeviću poklanja crvenu ružu. Kraljević odbija ružu te ga starica upozorava da ne bude zavarani vanjskim izgledom jer ljepota dolazi iz duše.

Kada ju je opet odbio, ružnoća starice je nestala i starica se pretvorila u prekrasnu, mladu čarobnicu. Tada čarobnica baca kletvu na kraljevića i sve koji su živjeli u dvorcu. Kraljević se pretvorio u veliku i ružnu zvijer, a ostali ukućani u posuđe i kućanske elemente. Kletvu je moguće skinuti tek kad Zvijer pronađe pravu ljubav, bez obzira na njegovu strašnu vanjštinu.

Radnja prelazi na Ljepoticu za koju cijelo selo govori da je čudna jer voli čitati. Neimenovani lik u igranom filmu govori kako nije slučajno da se zove Ljepotica, nema joj ravne po ljepoti. Spominje se kako je drukčija od ostalih – čudna, ali posebna.

Gaston je veteran francuske vojske koji je zaljubljen u Ljepoticu i uvjeren je da će se ona udati za njega. Njega zanima samo vanjski izgled Ljepotice, govori kako se zaljubio na prvi pogled u prekrasnu djevojku. Govori i kako je ona jedina u selu koja je lijepa kao on sam.

Nakon što je Zvijer zatočila Ljepoticu u dvorac, ona upoznaje žive kućanske elemente i posuđe. Ormar govori kako djevojka ima lijepe oči i ponosno lice te da je prekrasna osoba za odjenuti je.

Zvijer je u početku bila vrlo tvrdoglava i puna bijesa, ali ga posuđe i kućanski elementi pokušavaju naučiti da bude nježniji, šarmantan i pristojan. U jednom trenutku govori Ljepotici kako je lijepa i da je lijepo biti u njezinom društvu.

Ljepotica primjećuje da se Zvijer mijenja, da postaje simpatičan te da se nešto dobro probudilo u njemu. Bio je grub, zao i neotesan, a sada je drag i pomalo nesiguran. Čudi se kako nije prije primijetila da Zvijer nije loša osoba. Govori kako nije šarmantan kraljević, ali postoji nešto u Zvijeri što je privlači. Idućih dana Zvijer je primijetila kako ga Ljepotica gleda bez straha, ne odmiče se od njegovog dodira.

**Slika 8. Isječak iz igranog filma
Ljepotica i Zvijer, 2017. godina**

Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/35465915805432897/>. Preuzeto: 15. srpnja 2020. godine

U jednom trenutku Zvijer želi reći Ljepotici da je voli te je pita bi li ikad mogla zavoljeti Zvijer kao što je on, na što mu je rekla da ne zna, da joj je teško voljeti ako nije slobodna. Tada ju je pustio da ode kod oca.

Kada je Ljepotica stigla u selo, Gaston se spremao da sa ljudima iz sela napadne i ubije Zvijer. Ona tada opisuje seljanima Zvijer kao lijepog i dragog te da ne bi nikome naudio. Gaston ne vjeruje, ali mu Ljepotica govori kako je on veće čudovište od Zvijeri.

Gaston na poslijetku ubija Zvijer, ali ga čarobnica s početka filma oživljava i skida kletvu s njega i ostalih ukućana jer je našao svoju ljubav, Ljepoticu, koju i oženi.

6. BRUNO BETTELHEIM

Bettelheim naglašava kako bajke imaju veliku ulogu u psihološkom razvoju djece. Smatra da bajke pomažu djetetu da se nosi sa svojim unutarnjim sukobima tako da se povezuje s likovima iz bajke koji uspješno rješavaju probleme koji im se događaju.

Nadalje, Bettelheim promatra priče tako da pročita jednu verziju svake bajke što dovodi do problema. Pojedini motivi koji utječu na njegovo čitanje i shvaćanje bajke mogu biti prisutni u jednoj verziji, a u drugoj ne. (Bettelheim, 2015: 12-13.)

Jednu od najjazovnijih interpretacija bajke *Ljepotica i zvijer* predstavlja Bettelheim. Smatra kako Zvijer u bajci ima ulogu predstaviti normalne seksualne nagone djeteta koje valja riješiti i prenijeti na društveno prihvatljiv način. On smatra kako Ljepotičina privrženost svom ocu, samim time što ga je molila ružu, simbolizira očevu ljubav prema njoj i isto tako očekivanje gubitka nevinosti pošto je slomljen cvijet, posebice ruža, simbol izgubljene nevinosti. Iz tog razloga možemo se osvrnuti na ilustracije na kojima je uvijek bila prikazana svijetlim tonovima i u svijetloj odjeći. Također, na nekim ilustracijama izgleda kao da ju je obasjala neka bijela svijetlost, a bijela boja je simbol čistoće i nevinosti.

Privrženost se primjećuje i kod toga što, dok su njezine sestre izlazile i uživale u zabavama s ljubavnicima, dok je Ljepotica uvijek ostajala kod kuće i govorila onima koji su joj se udvarali da je premlada za udaju i da bi voljela ostati s ocem još nekoliko godina.

Tu je i veza uspostavljena odmah u zapletu priče, između oca i Zvijeri. Ljepotica iz ljubavi prema ocu odlazi kod Zvijeri, ali i iz ljubavi prema ocu se vraća kući. *Ljepotica i zvijer* je bajka kojoj je potreban sretan završetak te Ljepotica uspijeva usmjeriti ljubav koju je imala za oca prema Zvijeri, što ju na posljetku vraća kod Zvijeri.

Otvora se tema o manje otvorenim aspektima priča poput sazrijevanja Ljepotice, spajanje zvjerske prirode u ljudima s višim aspektima naše inteligencije. Ideja prevladava u mitu *Kupid i Psiha*, ali na puno otvoreniji način. Kupid predstavlja slijepi instinkt ljudske prirode koji se spaja s Psihom, odnosno inteligencijom.

Na početku bajke *Ljepotica i zvijer*, Ljepotica je predstavljena kao neujedinjeno biće. U bajci, Ljepotica zapravo nema svoju osobnost osim što se prikazuje kako je drugi vide i doživljavaju. Ona je savršena kći, načitana, lijepa, draga i odana. To može izgledati i kao da samo pokušava udovoljiti drugima oko sebe prije nego sebi. Ona ne prikazuje ružne dijelove svoje osobnosti, one su prikaza Zvijeri.

Heroina bajke mora ujediniti sebe kao biće, mora preuzeti aktivnu ulogu u svom životu i seksualnosti. Bettelheim smatra kako su to česti problemi kod djece, a bajka *Ljepotica i zvijer* ih predstavlja, a zatim rješava. To su problemi koje pojedinac mora shvatiti prije sazrijevanja kako bi se postiglo ispunjenje i kao punoljetna osoba i u odrasloj vezi. (Bettelheim, 2015)

7. KUPID I PSIHA

Mit o Kupidu i Psihi sadrži jednog od prvih likova heroine u književnosti. Psiha je bila jedna od triju kćeri kralja i kraljice. Bila je prekrasna te se govorilo kako je Psiha nova Afrodita. Afroditu je to uznemirilo i ljutito šalje svog sina Kupidu da kazni Psihe tako što će ju pogoditi strijelom ljubavi kako bi se zaljubila u najružnijeg muškarca.

U potrazi za Psihinim mladoženjom, kralj odlazi u proročište gdje zahtijevaju da odvede svoju kći na visoku stijenu te da bude odjevena u vjenčanu haljinu. Rečeno mu je da će je tamo dočekati mladoženja u tijelu zmaja. Kupid dolazi Psihi kako bi izvršio majčinu zapovijed, ali se zaljubi u djevojku na prvi pogled.

Psiha je otišla u palaču koju je ugledala na dolini pod stijenom, a ondje joj je u mraku dolazio Kupid kako ga Psihe ne bi prepoznala te nastavila misliti kako je to čudovište.

Kada je Psiha bila spremna da ubije čudovište, pali svijeću koja otkriva da je čudovište zapravo Kupid koji bježi jer ga je Psiha izdala. Trudeći da ga vrati, Psiha odlazi kod ljubomorne Afrodite da je smiri što i uspijeva učiniti. Kupid tada zatraži Afroditu da učini Psihu besmrtnom, što i čini. Ujedinjeni tijelom i dušom Kupid i Psiha dobivaju dijete, Užitak.

8. POJAM LJEPOTE U FILOZOFIJI

Sokrat i Platon su filozofi koji su došli i do teme o ljepoti. Sokrat je pokušao na konceptualnoj razini pozakoniti umjetnost tako da su nastale tri estetske kategorije, a to su: idealna, duhovna i korisna ljepota. Idealnu ljepotu se postiže u prirodi, povezivanjem pojedinih dijelova. Duhovna ljepota izražava se preko duše, kroz pogled, dok je korisna ljepota funkcionalna. Također je poznato da je Sokrat, gledajući vanjski izgled, bio ružan, ali je zračio ljepotom koja je dolazila iznutra, poput Zvijeri iz bajke *Ljepotica i zvijer*. Platonov pogled na lijepo razlikuje se. Kroz povijest su se razrađivala dva shvaćanja ljepote koja su vrlo važna, a to su „...Ljepota kao sklad i proporcija (koja potječe od Pitagoreje), i Ljepota kao sjaj, izložena u Fedru, koja će utjecati na neoplatonsku misao.“ (Eco, 2004: 48)

8.1. PLATON

Što se tiče Platonovog shvaćanja ljepote, ona postoji sama za sebe, nepovezano s tjelesnom podlogom koja ju prikazuje. Nije vezana ni za što, samostalna je i sjaji oko nas.

Platonovo vjerovanje temelji se na tome da je čovjekovo tijelo mračna špilja u kojoj boravi duša i kako bi se došlo do duše, odnosno do njezine ljepote, potrebno je savladati intelektualno gledanje što zahtijeva učenje filozofije. Prema tome, da se zaključiti kako ljepotu ne može spoznati svatko.

Kod Platonovog stajališta vidljivo je njegovo shvaćanje lijepog te zato spominje ideju lijepog. Platon smatra da sve ima svoje određene osobine zbog toga što su dio ideja koje su nositelji spomenutih osobina. Prema tome, nešto je lijepo zbog sudjelovanja u ideji lijepog. „Odnos metafizike lijepog i konkretno lijepog“ dovodi do problema kod Platonove estetike. Problem nastaje jer nije povezano s umjetničkom ljepotom koje je dio ideje lijepog. To dovodi do zaključka da je ljepota, koju gledamo kao osobinu određenog predmeta, nemoguća bez ideje ljepote. Predmeti kojima je ideja ljepote uzor, lijepi su predmeti i oni poprimaju osobinu ideje. (URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=270309 , preuzeto: 12. kolovoza 2020. godine)

Ljepota, dobrota i istina su tri najviše ideje i međusobno su povezane, lijepo je ujedno i dobro i istinito.

8.2. ANALITIKA LJEPOTE PREMA KANTU

"Ljepota je forma svrhovitosti jednog predmeta, ukoliko se ona na njemu opaža bez predstave o nekoj svrsi." (Kant 2004: 96)

Prema Kantu, spoznaja o nekom pojmu ili predmetu nam pomaže u donošenju sudova koji nastaju u čistom umu. Ljepotu ne ubraja u pojmovno prosuđivanje i "zbog toga nije moguće dati pozitivnu definiciju ljepote, nego samo negativnu." (Steiner, 1997: 535) Kant je u *Kritici čistog uma* odredio četiri suda, a to su kvaliteta, kvantiteta, modalitet i relacija pomoću kojih donosimo estetičke sudove, a kroz sve tri kritike vodio ga je isti princip spoznavanja.

Kant donosi definiciju ljepote koja je prikazana kroz četiri momenta, a glasi da je lijepo forma koja se sviđa bez interesa te nužno vrijedi za svako umno biće. Kada bismo shvaćali ljepotu gledajući sadržaj, postajao bi interes za postojanjem predmeta, takav estetski sud bio bi subjektivan bez očekivanja da bi se netko drugi složio s tim sudom, osim u pukoj slučajnosti.

Subjekt je istinski lijep kada nemamo koristi od toga i kada u to ne uključujemo shvaćanje smisla.

„Prirodna Ljepota jest lijepa stvar; umjetna Ljepota je lijepa predodžba neke stvari.“ (Kant, 1970: 48)

U osamnaestom stoljeću estetika se svodila na subjektivna gledišta ukusa. Kant smatra kako je najbitniji dio estetskog iskustva sviđanje bez interesa, a ono se pojavljuje kod poimanja ljepote. To dovodi do objašnjenja da je ukus „... sposobnost bezinteresnog prosuđivanja predmeta (ili prikazivanja) putem sviđanja ili nesviđanja; predmet toga sviđanja ono je što definiramo lijepim.“ (Eco, 2004: 264) Svatko ocjenjuje određeni predmet lijepim prema svojem poimanju ljepote, ali je istina da kada mi ocijenimo neki predmet lijepim, smatramo da se svi trebaju složiti s nama i našim sudom. Kant smatra kako se u onome što smatramo lijepim trebamo uživati i gledati to kao savršenstvo s određenom svrhom, a bez da želimo to posjedovati. On uzima cvijet kao primjer nečeg lijepog te se prema tome shvaća kako je općenitost bez zamisli i plana u potpunosti dio ljepote „... jer, nije estetski sud onaj koji tvrdi da su svi cvjetovi lijepi, nego onaj koji kaže da je upravo ovaj cvijet lijep...“ (Eco, 2004: 294)

8.2.1. SUD UKUSA

Prema Kantu, da bismo lakše razlikovali ono što je lijepo od onoga što nije, mi povezujemo predstavljanje objekta sa samim objektom i to s razumom. Povezujemo ga s njegovim pozitivnim i negativnim osjećajima.

Zaključuje kako sud ukusa nije isto što i sud saznanja. Sud ukusa je estetski, a „...ukus je moć prosuđivanja onoga što je lijepo. Međutim, ono što je potrebno da se neki predmet nazove lijepim, to mora da se pronađe putem analize sudova ukusa.“ (Kant, 1975: 94)

Dolazimo do pojma zainteresiranosti, koji predstavlja naše mišljenje o vanjštini nekog predmeta. Postavi li nam se pitanje ako je nešto lijepo, tada se želi znati na koji način mi prosuđujemo određeni predmet, kako ga percipiramo.

Kant piše: „... da bih mogao reći da je neko predmet lijep i da bih dokazao da imam ukus, važno je što ja iz njegove predstave u sebi proizvodim, a ne u čemu zavisim od njegove egzistencije.“ (Kant, 1975: 95)

8.3. MARY WOLLSTONECRAFT

Filozofijsko razmatranje Mary Wollstonecraft temelji se na specifičnom položaju žena u 18. stoljeću i osnove onoga što se u suvremenoj filozofiji odgoja naziva moralni odgoj. Neizbježna je i činjenica da Wollstonecraft hrabro ulazi u probleme spoznaje, usko vezane s problemima filozofije odgoja.

U skladu sa shvaćanjem žena kao polovice čovječanstva, a žena se uvijek nalazi u podređenom položaju s obzirom na muški rod, možemo zaključiti da se žene uvijek moraju iznova dokazivati. No, položaj žena je takav da su one percipirane i od njih samih i to kao objekti ljepote i užitka, a ne kao polovica čovječanstva koja je jednako sposobna kao i suprotan spol. Glavni krivac tome jest sam sustav izobrazbe žena u kojem se stavlja naglasak na spolnost žene kao žene, a zanemarivalo se njezine mogućnosti razvoja intelektualnih sposobnosti. „Ponašanje i vladanje žena zapravo vrlo jasno pokazuju da njihovi umovi nisu posve zdravi, jer su, poput cvjetova zasadenih na prebogatu tlu, njihova snaga i korisnost žrtvovani ljepoti, a pošto ugone izbirljivu oku, sjajni treperavi listovi blijede zanemareni na stabljici mnogo, mnogo prije no što su se uopće uz mogli i razviti.“ (Wollstonecraft, 1999: 6) Kao uzrok tome smatra da je pogrešan obrazovni sustav zbog toga što se zasniva na toj temi čiji su autori muškarci koji gledaju na žene, ne kao ljudska bića, već isključivo ženska bića. Za njih su žene zavodljive ljubavnice, a ne supruge pune nježnosti i ljubavi te razborite majke.

Također, prisutna je činjenica koja još i danas postoji, a to je da se žene prilagođavaju sudu javnosti i same sebe prikazuju kao objekt savršene fizičke ljepote i nježna bića koja zahtijevaju stalnu brigu i pažnju. „Žene su zapravo uvelike degradirane zbog pogrešnih predodžaba o ženskoj savršenosti pa ne bih željela da zvuči paradoksalno kad kažem da ta izvještačena slabost uzrokuje sklonost zlostavljanju i okrutnostima, lukavost i prepredenost, odlike koje su po prirodi suprotne snazi, a što ih navodi da izvode sva ona djetinjasta glumatanja koja uništavaju njihov ugled čak i onda kad u muškarcima potiču želju.“ (Wollstonecraft, 1999: 10)

Wollstonecraft smatra da su za takvu situaciju u kojoj su se našle žene, a koja je i danas prisutna kod velikog broja žena, odgovorne one same. Tvrdi kako su žene od

djetinjstva oslonjene na primjere vlastite majke. „...Da će im malo znanja o ljudskoj slabosti, s pravom nazvanog lukavstvom, zatim blaga ćud, izvanjska poslušnost i vrlo savjesno posvećivanje pozornosti nekoj djetinjastoj vrsti pristojnosti priskrbiti zaštitu muškaraca, a budu li lijepe, sve je ostalo nepotrebno, barem tijekom dvadeset godina njihova života.“ (Wollstonecraft, 1999: 26)

8.4. HEGEL

Kod Hegela je umjetnost prvi stupanj apsolutnog duha. U svom razvoju, apsolutni duh sebe treba osloboditi poznavanjem sebe na osnovi zora. Prema Hegelu, umjetnost je poznavanje apsolutnog duha na osnovi zora, a u umjetnost postoji na osnovi ravnoteže sadržaja i forme. Ostvarena je u klasičnom kiparstvu. Apsolutni duh na ovoj razini ne može biti spoznat od sebe, jer dolazi do samospoznaje putem pojma, a ne zora.

Umjetnost je zorna. Umjetnost je potrebna kod Hegela za prepoznavanje i shvaćanje apsolutnog duha sebi samome, kao Boga. Također, odnosi se na svođenje onog beskonačnog u područje konačnog ili zornog.

Hegel smatra lijepim osjetilni izgled ideje. Ukoliko razum nije u stanju shvatiti jedinstvo ideje, ne može shvatiti ni ljepotu. Do toga dolazi zbog toga što razum uvijek primjećuje različitosti te ih proučava neovisno jedna o drugoj. Razum se nalazi u području ograničenosti i neistinitosti, dok je lijepo ono beskonačno i jedinstveno.

Nadalje, Hegel smatra kako čovjek promatra svijet i predmete oko sebe čuvstvima i razmišljanjima o onome što vidi te da je on finalna inteligencija. Međutim, čovjek se prema tome odnosi pasivno. (URL: <https://hrcak.srce.hr/46142> , Preuzeto: 10. kolovoza 2020. godine)

8.5. ULJEPŠAVANJE RUŽNOG

Postoje razne estetske teorije koje se razvijaju i mijenjaju kroz povijest. Ružno se gleda kao suprotnost lijepog, kao nešto što nije prema pravilima proporcije u odnosu na moralnu, ali i tjelesnu ljepotu. Također, ružno se smatra da je ono što bi svako biće trebalo imati, ali nema. Prema tome postoji vrlo važno pravilo koje je potrebno poštovati: „...iako postoje ružna bića ili stvari, umjetnost ih umije prikazati na lijep

način, pa Ljepota (ili barem vjernost stvarnosti) te imitacije čini Ružno prihvatljivim.“
(Eco, 2004: 133)

Ružno je prisutno i ono nam je odbojno dok nam s vremenom ne postane prihvatljivo preko umjetnosti koja uljepšava ružno, i prikazuje ljepotu ružnog.

9. ZAKLJUČAK

Pojam ljepote se kroz povijest izrazito promijenio. Razvojem društva, razvijali su se i estetski standardi, a više su se razvijali za žene nego muškarce. Danas su standardi vrlo visoki i ne gleda se uvijek na to kakva je netko osoba, prema tome potrebno je od malih nogu naučiti djecu čitati bajke poput *Ljepotica i zvijer*, *Ljepotica iz usnule šume*, *Crvenkapica* ili druge. Svaka od ovih bajki prenosi snažnu poruku koje pozitivno utječu na razvoj djece i njihovo razmišljanje.

Izgled i socijalni status danas postaju glavna tema među djecom, ali i odraslima. Svakodnevno smo izloženi medijskim sadržajima, a posebice djeca koja više vremena provode uz računalo, mobitel i televizor nego uz poučnu bajku, pripovijetku ili dječji roman. Mediji djeci prikazuju razne slike izgleda koje utječu na stvaranje slike o sebi kod djece, zato je potrebno da djeca više vremena provode čitajući knjige kako bi lakše i bez pritiska shvatili sebe, ali i svijet koji ih okružuje.

Zato je važno da djeca od najranije dobi upoznaju bajke, pripovijetke i ostala književna djela za djecu koja ih uče da je u redu osjećati se na određen način ili izgledati različito od svog prijatelja, da je sasvim normalno ne imati kuću s bazenom i sve igračke koje požele i da ih to ne čini manje ili više važnima ili ljepšima.

Svaka bajka za čitatelja krije pouku, a u djelu *Ljepotica i zvijer* poanta je da djeca shvate kako i s novcima i bez novaca treba biti dobra osoba i širiti ljubav, voljeti svoje roditelje i život koji su im podarili. Poanta je da djeca nauče gledati ljude oko sebe, ali i sebe drugim očima, naučiti cijeniti svoju osobnost kao i svoje sposobnosti.

Vrlo je bitno naučiti ne promatrati ljude samo prema fizičkom izgledu već prema dobroti, hrabrosti i odanosti koju osoba čuva u sebi.

LITERATURA

DJELA:

1. Barbot de Villeneuve, G. S. (2011.) *Beauty and the Beast*. Chicago: The Great Book Foundation. Dostupno na mrežnom izvoru: https://humanitiesresource.com/ancient/articles/Beauty_and_Beast-Final.pdf (Posjećeno: 2. rujna 2020. godine)
2. LePrince de Beaumont, J. M. (2020.) *Ljepotica i zvijer*. Dostupno na mrežnom izvoru: http://os-jbadalica-graberjeivanicko.skole.hr/upload/os-jbadalica-graberjeivanicko/images/static3/1125/attachment/beauont_ljepoticaizvijer.pdf (Posjećeno: 15. srpnja 2020. godine)
3. Lawrence, R. L., Barbot de Villeneuve, G. S. (2014.) *The story of the Beauty and the Beast*. Dostupno na mrežnom izvoru: <https://www.goodreads.com/ebooks/download/30166719?doc=63115> (Posjećeno: 2. rujna 2020. godine)
4. Perrault, C., LePrince de Beaumont, J. M. (2006.) *Ljepotica i zvijer*. u: *Bakine priče ili Priče iz drevnih vremena*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Perrault, C., LePrince de Beaumont, J. M. (1994.) *Beauty and the Beast and Other Fairy Tales*. United States: Courier Corporation.

KNJIGE:

1. Bettelheim, B. (2000.) *Smisao i značenje bajki*. Cres: Poduzetništvo Jakić.
2. Bettelheim, B. (2015.) *Značenje bajki*. Beograd: Nova knjiga.
3. Crnković, M. (1977.) *Dječja književnost*. V izdanje. Čakovec: Zrinski.
4. Crnković, M. (1987.) *Sto lica priče*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Crnković, M., Težak, D. (2002.) *Povijest hrvatske dječje književnosti*. Zagreb: Znanje.
6. Craft, M. F. (2019.) *Ljepotica i zvijer*. Zagreb: Školska knjiga.
7. Eco, U. (2004.) *Povijest ljepote*. Zagreb: HENA COM.
8. Grlić, D. (1982.) *Leksikon filozofa*. Zagreb: Naprijed.
9. Kant, I. (1984.) *Kritika čistog uma*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

10. Kant, I. (1975.) *Kritika moći suđenja*. Beograd: Dereta.
11. Pintarić, A. (1999.) *BAJKE pregled i interpretacije*. Osijek: Matica hrvatska.
12. Pintarić, A. (2008.) *Umjetničke bajke-teorija, pregled i interpretacije*. Osijek: Matica hrvatska.
13. Wollstonecraft, M. (1999.) *Obrana ženskih prava*. Zagreb: Ženska infoteka.

ČLANAK U ELEKTRONIČKOM ČASOPISU ILI ONLINE BAZI PODATAKA:

1. Botić, P. (2015.) Pojam lijepog u Platonovom dijalogu „Gozba“. *Bilten studentskih radova iz filozofije*. Vol. 1 No. 1, 2015 URL: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=270309 (Preuzeto: 12. kolovoza 2020. godine)
2. Nepoznati autor. (2020.) *Gabrielle-Suzanne de Villeneuve*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Gabrielle-Suzanne_de_Villeneuve (Preuzeto :21. srpnja 2020. godine)
3. Paljetak, L. (2009.) *Ljepota*, u *Leksikon Marina Držića*. URL: <https://leksikon.muzej-marindrzcic.eu/ljepota/> (Preuzeto: 21. srpnja 2020. godine)
4. Rukavina, K. (2009.) Istina u umjetnosti. Refleksije o spoznajnim aspektima vizualne umjetnosti: *Filozofska istraživanja*. Vol. 29 No. 3, 2009. URL: <https://hrcak.srce.hr/46142> (Preuzeto: 10. kolovoza 2020. godine)
5. Steiner, M. (1997.) Kantova estetika: *Obnovljeni život: časopis za filozofiju i religijske znanosti*. Vol. 52 No. 6, 1997. URL: <https://hrcak.srce.hr/2068> (Preuzeto: 10. kolovoza 2020. godine)
6. V., L. *Analiza lektire Ljepotica i zvijer*. URL: <https://www.lektire.hr/ljepotica-i-zvijer/> (Preuzeto: 20. kolovoza 2020. godine)

PRILOZI

Slika 1. Kora, VI. stoljeće pr. Kr., Atena, Nacionalni muzej.....	9
Slika 2. Ilustracija Paula Woodroffea, 1905. godina	23
Slika 3. Ilustracija A. L. Bowleya, 1920. godina.....	24
Slika 4. Ilustracija Kinuko Y. Craft, 1940. godina	25

Slika 5. Ilustracija Hillary Knight, 1960. godine.....	26
Slika 6. Ilustracija Janet i Anne Grahame Johnstone, 1977. godina	27
Slika 7. Ilustracija Sheilah Beckett, 1995. godina	28
Slika 8. Isječak iz igranog filma Ljepotica i Zvijer, 2017. godina	30